

محبوب ترین چندین

سهند صادقی بهمنی

۱- سایت تخصصی حضرت فاطمه سلام الله علیها - گروه فرهنگی محدثه

www.mohaddaseh.ir

info@mohaddaseh.ir

mohaddaseh@gmail.com

محبوب ترین

پدرش را دختر بود و نیز مادر و چون مادر اصل و ریشه و پناهگاه است، اصل نبوت بود و ریشه امامت و نیز پناهگاه امت پدر.

اصل نبوت و ریشه امامت بودنش را اما چه معنای محصلی می توان جست؟ بی تردید این معنا را باید در کردار فاطمه که سیره عملی است و گفتارش که شبیه ترین گفتارها به پیامبر و مانع کج روی جستجو نمود. نبوت اما تنها بیان وحی الهی که فرشته وحی حامل آن است نیست. در کنار آن ارائه کامل یک اسوه حسنه نیز ضروری است. امامت نیز چنین است گرچه امامت حامل وحی الهی نیست، اما وظیفه او نیز جستجو در تعالیم وحی است و پا بر جای پیامبر می نهد. و شانه به شانه او می ساید. این دو پدیده های تک ساخته که تنها متضمن بیان اعتقادات راستین و اعمال سره باشند نیستند، ارائه الگوی رفتاری از آن رو ضروری می نماید که امت را در نزدیک شدن به فهم شریعت و دوری از فتنه و تفرقه یاری و در پیروی از متشابهات باز دارد.

قرآن اما الگوی گفتاری است و بس. قرآن ناطق اما محمد (ص) است و علی (ع) و فاطمه (س) و حسن (ع) و حسین (ع). حال معنای اصل نبوت مبین می شود. فاطمه علاوه بر اینکه گنجور غمهای پدر و و پناهگاه رنجهای اوست ارائه گر عملی وحی الهی است که بر پدر نازل می شود البته به قدر طاقت بشر و نیز به گونه ای که قابل دسترسی باشد.

و نیز معنای ریشه امامت مشخص می شود او مربی امامان است به تربیت الهی. اینگونه است که حسن در عمل، مادر الگو می جوید و حسین نیز. حسن می گوید: شبی مادرم را در پس از نماز دیدم که برای همگان دعا می کرد

جز ما. در آخر دیدم که برای ما دعا می‌کند پس از نماز گفتم: مادر چرا پس از نماز اول ما را دعا ننمودی؟ گفت:

پسر جان اول همسایه را باید رسید و آخر خود را «الجار ثم الدار».

با این مقدمه به مناسبت بیستم جمادی الثانی سالروز میلاد فرخنده حضرت زهرا (س) فرازهایی از زندگی بانوی

بانوان بهشت را می‌نگریم:

کلینی از امام صادق (ع) نقل می‌کند که فاطمه در بیستم جمادی‌الآخر در حالی که رسول خدا ۴۵ سال داشت به

دنیا آمد. ۸ سال در مکه و ۱۰ سال در مدینه زندگی کرد و ۷۵ روز پس از وفات پیامبر (ص) دیده از جهان فرو

بست.

با این نقل مشخص می‌شود که ایشان در سال پنجم از بعثت نبوی چشم به جهان گشوده است. گر چه در باب

ولادت ایشان روایات دیگری هم موجود است مانند تولد ایشان در سال دوم بعثت، اما شیخ طوسی و اکثر علما

همان روایت اول را مورد تایید قرار داده‌اند.

بنابراین ایشان هنگام وفات ۱۸ سال بیش نداشته است.

امام صادق (ع) در باره کیفیت ولادت ایشان می‌گوید:

رسول خدا مامور گردید ۴۰ شبانه روز از همسرش خدیجه کناره گیرد و این مدت را به نماز و روزه و دعا بپردازد.

بدین صورت «هسته وجودی فاطمه» پدید آمد.

پیامبر نام ایشان را به الهام الهی «فاطمه» نامید و فاطمه نامیده شد چون خداوند خود و فرزندان و

دوستدارانش را از آتش دور گردانیده است.

علامه مجلسی از امام صادق (ع) نقل می‌کند که فاطمه نزد خداوند متعال دارای نه اسم است: صدیقه، طاهره،

زکیه، راضیه، مرضیه، محدثه، مبارکه، زهرا و فاطمه.

از کنیه‌های ایشان ام‌الحسن، ام‌الحسین، ام‌الائم و شگفت‌تر از همه چنانچه در مقدمه گذشت ام‌ابیهها است.

مادر ایشان خدیجه بنت خویلد از بانوان اصیل و شریف قریش بود که پیامبر ایشان را به تزویج خویش درآورد.

ایشان نیز در راه گسترش اسلام تمام ثروت خویش را مصرف کرد. ایشان در سال دهم بعثت وفات یافتند.

پیامبر (ص) نیز تا پایان عمر جز به نیکی از ایشان یاد نمی‌کرد. عایشه می‌گوید روزی پیامبر (ص) فرمود: به خدا سوگند از خدیجه بهتر کسی برای من نبود. آن روز که همه کافر و بت‌پرست بودند او به من ایمان آورد در حالی که همه مرا به جادوگری و دروغگویی نسبت می‌دادند او مرا تصدیق کرد، روزی که همه از من روی گردانیدند خدیجه تمام اموالش را در اختیار من گذارد و آنها را در راه من بی‌دریغ خرج نمود.

مهمتر از همه اینکه خداوند از او دختری به من بخشید که مظهر پاکی و عفت و تقواست. فاطمه ۵ سال در دامان خدیجه تربیت شد و نیز رسول خدا، و از بوی خوش پاکی و سجایای اخلاقی خدیجه و پیامبر مدهوش گردید تا جایی که عایشه می‌گوید: هیچ کس را در کلام و گفتار از فاطمه شبیه‌تر به رسول خدا ندیدم.

فاطمه پاره تن پیامبر بود و البته همه می‌دانستند که منظور پیامبر عشق بر اساس یک تولد مادی نیست چرا که آن نیازی به این همه تاکید نداشت و همه می‌دانستند که فاطمه دختر پیامبر است. منظور پیامبر این بود که فاطمه روح پیامبر است، چرا که هر که او را ببازارد پیامبر را آزرده و هر که او را گشاده خاطر سازد پیامبر را گشاده خاطر ساخته است.

علی بن ابیطالب (ع) روزی از پیامبر می‌پرسد: ای رسول خدا؛ کدامیک از افراد خانواده‌تان نزد شما محبوب‌تر است. رسول خدا بی‌درنگ جواب دادند: فاطمه. ایشان به هنگام مسافرت پس از همه با دخترش وداع می‌کرد و پس از مراجعت قبل از همه به دیدار او می‌شتافت.

شیخ صدوق روایت می‌کند: در یکی از این سفرها فاطمه دو دستبند و گلوبند و گوشواره از نقره ساخت و بر در آویخت.

هنگامی که پیامبر وارد خانه شد و آن حالت را دید، ناراحت بیرون رفت و به مسجد رفت. فاطمه دانست که حضرت برای چه ناراحت شده است و به واسطه پیکی همه را نزد پیامبر فرستاد و به آن شخص که می‌برد، گفت: به پیامبر بگو دخترت سلام می‌رساند و می‌گوید همه را در راه خدا بده. چون آنها را نزد حضرت آوردند ۳ بار فرمود: فاطمه آنچه خواست خدا بود انجام داد. پدرش فدای او باد.

فاطمه مورد توجه پدر بود. بنابراین ازدواج او نیز برای پدر امر ساده‌ای نبود. فاطمه خواستگاران فراوانی داشت، اما پیامبر (ص) می‌فرمود: منتظر فرمان خدا درباره فاطمه هستیم. اما از آغاز معلوم بود همگان نیز می‌دانستند که این علی (ع) است که هم‌شأن فاطمه (س) است.

شرم و حیای علی اما مانع می‌شد که برای خواستگاری خدمت رسول خدا برود. مسلمانان علی (ع) را به این امر تشویق می‌کردند، علی (ع) اما منتظر فرصتی بود تا بتواند بر حیای خود غلبه کند. عاقبت به این منظور خدمت رسول خدا شرفیاب شد. حیا باز مانع می‌شد.

رسول خدا فهمید منظور علی چیست. لذا به او فرمود مطلب را با فاطمه در میان خواهد گذارد. پیامبر مسئله را با فاطمه در میان گذاشت. ابن سعد در طبقات می‌گوید: رسول خدا به دخترش فاطمه فرمود: من از پروردگرم خواسته‌ام تا تو را به همسری بهترین خلقش و آنکه بیش از همه دوستش می‌دارد درآورد. سپس فرمود: علی. ویژگی‌ها و فضائل او را می‌شناسی. او امروز به خواستگاری تو آمده است.

نظرت چیست؟ فاطمه سکوت کرد و چیزی نگفت. پیامبر سکوت او را علامت رضا دانست و مسرور گردید و تکبیر گفت.

ابن شهر آشوب در مناقب از انس ابن مالک روایت می‌کند: پیامبر مسلمانان را گرد آورد و به ایراد سخن پرداخت. در ضمن سخنانش فرمود: خداوند مرا فرمان داده دخترم فاطمه را به همسری علی در بیاورم. من نیز به ۵۰۰ درهم نقره او را به ازدواج علی در آوردم.

آنگاه به علی فرمود: آیا به این ازدواج راضی هستی.

علی گفت: راضی هستم و سپس به عنوان شکر گزاری به درگاه خدا سجده کرد. پیامبر آنگاه فرمود: خداوند مبارک گرداند و از شما پاکان بسیار برویاند. علی جز شمشیر و یک زره و شتری برای آبکشی چیزی نداشت. بنابراین زره خود را به ۴۷۰ درهم فروخت و آن را در اختیار پیامبر گذاشت تا پیامبر با آن جهیزیه تهیه نماید.

رسول خدا آنگاه که به جهیزیه نگریست، گریست و سپس فرمود: خدا برکت دهد به قومی که بیشتر ظروفشان از سفال است. سپس ولیمه‌ای داده شد و ازدواج علی و فاطمه این گونه ساده در ماه رجب سال دوم هجری صورت گرفت. بنابراین فاطمه ۹ سال را در خانه پدر سپری نموده است. فاطمه ۹ سال را نیز در خانه شوهر سپری کرد. ثمره این ازدواج ۴ فرزند بود؛ حسن و حسین و زینب و ام کلثوم که همگی به ویژه حسن و حسین مورد محبت و علاقه پیامبر بودند. امام احمد ابن حنبل نقل می‌کند که پیامبر به فاطمه می‌فرمود: همانا من و تو این دو (حسن و حسین) و این که در بستر آرمیده است (علی) روز قیامت در یک جایگاه قرار داریم.

البته موقعیت فاطمه و خانواده‌اش احتمالاً بر کسی از مسلمانان مخفی نبوده است، چرا که پیامبر (ص) را عادت بر آن بوده است که صبحگاهان پس از نماز صبح مقابل خانه ایشان می‌ایستاده و به عنوان اهل بیت بر ایشان سلام می‌نموده است و احتمالاً کسی از مسلمانان فکر نمی‌کرده است که این عمل پیامبر ناشی از یک حس پدرانیه بوده

است، بلکه برداشت مسلمانان این بوده است که منظور ایشان مشخص نمودن جایگاه این خانواده و نقش آن در حرکت امت اسلامی است.

مهمتر از سلوک رفتاری پیامبر و نشان دادن عملی این نقش، بیان قرآن کریم یعنی سند جاویدان امت اسلامی است که برای همیشه تاریخ از جایگاه فاطمه (س) و خانواده‌اش سخن گفته است.

نگاهی هر چند گذرا به برخی از آیات قرآن که بر الگو بودن و نقش تربیتی فاطمه (س) تاکید می‌نماید، می‌تواند به ما نسبت به شناخت بیشتر آن بزرگواران کمک نماید. اولین آیه‌ای که در قرآن درباره حضرت فاطمه نازل شده است آیه اول سوره کوثر است: «ما به تو کوثر دادیم».

امام فخر رازی از اندیشمندان بزرگ مسلمان در باره این آیه می‌گوید: این آیه بی‌تردید درباره حضرت فاطمه (س) نازل شده است چرا که در انتهای آیه سخن از کسانی است که به پیامبر (ص) لقب ابتر و بی‌نسل بودن می‌دادند، بنابراین منظور از کوثر بی‌تردید حضرت فاطمه (س) است، اما تاکید آیه تنها بر گسترش نسل نیست چرا که به پیامبر (ص) دستور می‌دهد تا قربانی نماید و نماز به جای آورد. از طرف دیگر می‌دانیم که صرف گسترش نسل هم از دید اسلام افتخاری را در بر ندارد.

بنابراین مراد آیه همان گسترش دین است که در زمینه گسترش نسل پیامبر (ص) از طریق فاطمه صورت می‌گیرد و چه بسیار بزرگان که از نسل او برخاستند. آیه مودت نیز که پیامبر (ص) در آن مزد رسالت را دوستی اهل بیت خود دانسته است، شاهد دیگری است از قرآن بر عظمت و بزرگی فاطمه.

امام احمد ابن حنبل می‌گوید: وقتی آیه مودت نازل شد: «ای پیامبر بگو در برابر رسالت پاداشی از شما نمی‌خواهم مگر دوستی خویشاوندانم» عده‌ای از اصحاب پرسیدند: ای رسول خدا نزدیکان شما که دوستی آنها واجب شده است، کیانند؟ فرمودند فاطمه و علی و فرزندان. قرآن در این باره صراحت فراوانی دارد.

احادیث فراوانی از امام بخاری و امام مسلم در باره مصادیق آیه تطهیر (۳۳ احزاب) نقل شده است که این

احادیث مصادیق آیه را فاطمه، همسر و فرزندان دانسته‌اند.

زمخشری دانشمند بزرگ و صاحب تفسیر گرانقدر کشاف در تفسیر آیه ۸ سوره الانسان می‌نویسد: از ابن عباس

نقل شده است که حسن و حسین بیمار شده بودند. رسول خدا همراه تنی چند از آنان عیادت کردند و به علی

فرمودند: ای ابوالحسن خوب است برای تندرستی فرزندان نذر کنی.

علی و فاطمه و فضه که خادمه آنان بود نذر کردند که اگر آن دو شفا یابند ۳ روز روزه بگیرند. آن دو شفا

یافتند ولی آنان چیزی نداشتند که با آن روزه بگیرند.

علی (ع) ۳ صاع جو قرض گرفت. فاطمه (س) یک صاع را آسیاب کرد و به تعدادشان ۵ قرص نان گرفت. نانها را در

میان گذاشتند که افطار نمایند. سائلی آمد و گفت: سلام بر شما ای اهل بیت محمد. مسکینی از مساکین مسلمان

هستم. به من خوراکی دهید که خداوند به شما مائده‌ای بهشتی دهد.

آنان نیز او را بر خود مقدم داشتند و نانها را به او بخشیدند و فقط با آب، روزه خود را گشودند. فردای آن

روز را نیز با همان وضع روزه گرفتند. چون شب شد و غذا به میان آوردند یتیمی به در آمد. آن غذا را نیز به او

بخشیدند و خود با آب افطار کردند.

در روز سوم نیز به هنگام افطار اسیری بیامد و حادثه تکرار شد. چون صبح شد، علی (ع) دست حسن و حسین را

گرفت و به نزد پیامبر (ص) برد. چون پیامبر (ص) ایشان را دید که از شدت گرسنگی می‌لرزند، فرمود: از دیدن

حال شما حال ناگواری پیدا می‌کنم. برخاست و به همراه آنان به منزلشان رفت و فاطمه (س) را دید که در محراب

عبادت است. و چشمهایش گود رفته است. پیامبر (ص) از دیدن آنها ناراحت شد.

آنگاه جبرئیل نازل شد و گفت: خداوند تو را به داشتن چنین اهل بیتی تهنیت می‌گوید. آنگاه سوره انسان را

تلاوت کرد:..... و به پاس دوستی خدا بینوا، یتیم و اسیر را خوراک می‌دهند. ما برای خشنودی خداست که به شما

می‌خورانیم و پاداش و سپاسی از شما نمی‌خواهیم (انسان ۸، ۹)

آیات فراوان دیگری در قرآن در شأن اهل بیت موجود است، از جمله آیه مباهله در سوره آل عمران. تنها نتیجه‌ای

که از این آیات می‌توان گرفت تاکید بی‌حد و حصر بر نقش تربیتی‌ای است که اهل بیت آن را در زندگی خود ایفا

نموده‌اند و از قضا زندگی حضرت فاطمه (س) با تمام کوتاهی که دارد از این قابلیت برخوردار است تا به یک الگوی

تربیتی تمام عیار تبدیل شود.

یکی دیگر از این جنبه‌های تربیتی کار ایشان در منزل است. علی (ع) می‌گوید: روزی رسول خدا نزد ما در خانه

بود. فاطمه (س) از زیادی کارهای خانه شکوه نمود و گفت: ای پدر توانایی انجام این همه کار را به تنهایی ندارم.

خادمی به ما عطا فرما تا در امور منزل ما را یاری دهد. پیامبر (ص) فرمود: آیا چیزی که از خادم بهتر

باشد نمی‌خواهی. فاطمه (س) عرض کرد: چرا می‌خواهم.

رسول خدا فرمود: هر روز بعد از نماز صبح ۳۴ مرتبه الله اکبر و ۳۳ مرتبه الحمدالله و ۳۳ مرتبه

سبحان الله بگو. گفتن این صد تسبیح هزار ثواب در نامه عمل تو می‌افزاید و اگر این تسبیح را بگویی

خداوند امور تو را در دنیا و آخرت کفایت می‌کند.

درود خدا بر او. آن هنگام که متولد شد، آن هنگام که وفات کرد و آن هنگام که بار دیگر زنده خواهد شد.